

рощувати всі без винятку плодови і ягідні культури помірного клімату. Крім того, вітчизняні наукові установи мають високий науковий потенціал для створення сортів плодових і ягідних культур, які можуть відповідати кращим світовим аналогам, але й навіть перевершувати їх.

Метою досліджень було виявити нові сорти плодово-ягідних культур придатних для вирощування в Україні, що були занесені до Реєстру сортів у 2020-2021 роках, встановити частку сортів вітчизняної селекції. Для досягнення поставленої мети у лабораторних умовах були використані загальноприйняті аналізи порівняння, узагальнення тощо.

У результаті нашого аналізу було встановлено, що новими сортами плодових і ягідних культур у 2020-2021 роках Реєстр сортів оновився на 23 сорти (Реєстр сортів, 2021 рік). Крім того, проаналізувавши, за даними Держкомстату України, динаміку закладання площ насаджень плодових та ягідних культури виявлено стрімке збільшення площ закладання із 2018 року, майже у 8 разів від попередніх років, що може бути початком відновлення розвитку плодово-ягідної галузі країни.

УДК 635.262»324»(292.485:477.4)

Сич З.Д., доктор с.-г. наук, професор

Кубрак С.М., кандидат с.-г. наук, асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: dep.select@btsau.edu.ua

ЦІННІ СОРТИ ЧАСНИКУ ОЗИМОГО ДЛЯ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Часник озимий є однією з овочевих культур, які поширені в усіх ґрунтово-кліматичних зонах України. Його культивують у відкритому, та іноді, й в захищеному ґрунті. Він погано переносить вплив несприятливих погодних умов, які в окремі роки призводять до загибелі рослин. Тому оцінка сортів за господарсько цінними ознаками за різних умов вирощування ще й досі лишається актуальною. Мета досліджень – вивчення тривалості вегетаційного періоду, діаметра головки та її маси, кількості і маси зубків, особливостей формування врожаю та виділення найкращих сортозразків для Правобережного Лісостепу України. Оцінку сортів проводили в умовах дослідного поля Навчально-виробничого центру Білоцерківського національного аграрного університету. Досліди закладали відповідно до «Методики дослідної справи в овочівництві і баштанництві». Вивчали 9 сортів вітчизняної селекції. Густота складала 357 тис. рослин/га. За контроль брали сорт Уманського національного університету садівництва Прометей.

У результаті проведених досліджень встановлено, що найбільш ранньостиглими сортами часнику озимого виявилися 'Промінь' і 'Лідія'. Вегетаційний період складав в середньому за роки досліджень відповідно 95 та 98 діб, що менше від контролю Прометей на 8-5 діб.

Ураховуючи узагальнені дані аналізу Реєстру сортів, встановлено, що серед сортів саме плодових культур переважають сорти вітчизняної селекції, та їх частка становить 78,3% від загальної кількості зареєстрованих сортів у 2020 році, кількість яких налічує 18 сортів. Саме майнові права інтелектуальної власності на сорти плодових культур були зареєстровані такими науковими установами, як Інститут садівництва НААНУ, сорт *Hippophae rhamnoides* L. 'Обрій', Інститут рису НААНУ, сорти *Diospyros kaki* L. 'Божий дар', 'Чучупака', 'Соснівська', 'Пам'яті Черняєва'. Серед сортів, власниками майнового права інтелектуальної власності на поширення стали й інші установи, такі як «Селянське (фермерське) господарство ім. академіка Уманова», сорти *Prunus dulcis* (Mill.) D.A. Webb. 'Джоржия', 'Луїза' та інші.

Отже, сподіваємося, що саме позитивна динаміка збільшення площ насаджень та відновлення розвитку галузі вплине на підвищення попиту на сорти плодово-ягідних культур, а саме за рахунок пропозиції асортименту кращих сортів, особливо вітчизняної селекції.

Найкращі результати за показником врожайності виявили у сорту 'Любаша' 13,2 т/га, тоді як у сорту 'Прометей' (контроль) вона складала 10,8 т/га. Маса зубка часнику озимих сортів коливалася в межах від 5 г ('Лідер') до 16 г ('Любаша'). Водночас, суттєво більшу різницю за цим показником мав лише зразок 'Любаша'. Кількість зубків в товарній головці усіх сортів становила 5-6 штук. Однак, найбільше їх спостерігали у сортів 'Лідія' та 'Лідер' – по 10 штук.

Найбільш пристосованими до умов Правобережного Лісостепу виявилися такі сорти: 'Промінь', 'Лідія', 'Любаша', 'Тройка', 'Прометей' (контроль). Коефіцієнт стабільності за показниками урожайності у них становив 1,1. Найвища частка товарних головок часнику у загальній урожайності спостерігалася у сортів 'Добродій' (98%), 'Любаша' (98%), 'Тройка' (98), 'Прометей' (контроль) (98 %), 'Сакський' (97%), 'Промінь' (97%) та 'Знахар' (97%).

Отже, у результаті проведених досліджень 2018-2019 рр. встановлено, що найкращим сортом для умов дослідного поля Навчально-виробничого центру Білоцерківського національного аграрного університету (Правобережний Лісостеп України) виявився середньостиглий сорт 'Любаша'. Урожайність товарних головок складала 13,2 т/га, середня маса головки 82 г.